

Sygn. akt XIV C 934/19 upr.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 stycznia 2020 r.

Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku XIV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: (...)

Protokolant: (...)

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2020 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa C. B. (1)

przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. odstępuje od obciążenia powódki kosztami procesu.

Sygn. akt XIV C 934/19 upr.

(poprz. I 1 C 1274/19 upr.)

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 19 lipca 2019 roku powódka C. B. (1) wniosła o ustalenie, że nie istnieje stosunek prawny wynikający z umowy kredytowej nr (...) z dnia 25 września 2018 roku zawartej pomiędzy powódką, a (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że w dniu 25 września 2018 roku, w odpowiedzi na telefoniczne zaproszenie, wzięła udział w pokazie artykułów gospodarstwa domowego, podczas którego zawarła umowę sprzedaży, której przedmiotem był masażer, naczynia oraz patelnia. Nadto w tym samym dniu powódka zawarła umowę kredytu nr (...) z (...) Bankiem S. A. na zakup wyżej wymienionych przedmiotów, za pośrednictwem agenta P. J.. Obie umowy zostały zawarte przez powódkę poprzez podpisanie dokumentów bez ich wcześniejszego przeczytania, gdyż uniemożliwiły to okoliczności – panujący w pomieszczeniu półmrok, mały rozmiar czcionki, jaka została użyta do sporządzenia tychże dokumentów, brak możliwości skorzystania z okularów. Powódka podniosła, że ani przed, ani w trakcie czynności zawarcia wymienionych umów nie została poinformowana o prawie odstąpienia od nich, a bezpośrednio po jej dokonaniu nie otrzymała egzemplarza umowy kredytu oraz harmonogramu spłat. Te zostały jej doręczone w dniu 12 października 2018 roku. W dniu 24 października 2019 roku powódka zasięgnęła porady Miejskiego Rzecznika Praw Konsumentów w G. i złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy sprzedaży.. Przedmiotowe oświadczenie zostało wysłane również do wiadomości strony pozwanej (...) Bank Spółki Akcyjnej.

Powódka podniosła, że nie będąc pouczona przy zawieraniu przedmiotowych umów, tj. w dniu 25 września 2019 roku, o treści przepisów art. 27 w zw. z art. 29 ustawy z dnia 30 maja 2014 roku o prawach konsumenta powzięła wiedzę o prawie do odstąpienia dopiero w dniu 24 października 2018 roku, podczas wizyty u Miejskiego Rzecznika Praw Konsumentów. Wówczas też powódka złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy sprzedaży zgodnie z przepisami, a zatem dochowała przepisanej terminu, w konsekwencji czego skutecznie odstąpiła od umowy. Powódka powołała się przy tym na przepis art. 57 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim i art. 37 pkt. 1 ustawy o prawach konsumenta, w oparciu o które na skutek odstąpienia od umowy sprzedaży wygasła również zawarta ze stroną pozwaną umowa kredytu.

W odpowiedzi na pozew z dnia 19 listopada 2019 roku pozwany podniósł zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu oraz wniósł o zawiadomienie P. J. o toczącym się procesie i wezwaniu jej do wzięcia udziału w sprawie w trybie 84 k.p.c.

Odnosząc się do treści pozwu strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości. Pozwany przyznał, że zawarł z powódką umowę kredytu z dnia 25 września 2018 roku „Umowa nr (...) o udzielenie kredytu na zakup towarów i usług”. Wskazał też, że w procesie zawarcia umowy uczestniczyła (...) Sp. z o. o., która na mocy umowy agencyjnej zawartej z pozwanym i odpowiednich pełnomocnictw do zawierania w imieniu pozwanego umów kredytowych, skupia agentów prowadzących działalność gospodarczą oferującą usługi na rynku finansowym, posiadających udzieloną przez bank akredytację. Umowa łącząca strony została zawarta przez powódkę i (...) na podstawie zawartej z (...) Bankiem S. A. oraz (...) sp. z o. o. umowy o współpracy i udzielonych P. J. odpowiednich pełnomocnictw.

Pozwany podniósł, że przy zawieraniu umowy powódka zapłaciła 100 zł tytułem części ceny za zakup towaru, co pozostaje w sprzeczności z twierdzeniem pozwu jakoby powódka mogła pozostawać w przeświadczeniu, że cena zakupionych towarów wynosi 1 zł. Nadto powódka złożyła podpis na umowie łączącej strony, która w swojej treści zawierała zarówno zapis o wysokości zobowiązania, jak i wzór oświadczenia o odstąpieniu, tak więc bezpodstawne są zarzuty niedopełnienia obowiązku poinformowania powódki o tym, jaka jest wysokość zaciągniętego zobowiązania oraz braku pouczenia o prawie odstąpienia od umowy w odpowiednim terminie. Strona pozwana dodała, że powódka regularnie spłaca należność wynikającą z umowy będącej przedmiotem sporu i nie pozostaje przy tym w zwłoce, co przy jednoczesnym niedokonaniu do dnia złożenia pisma pozwanego zwrotu zakupionych towarów, nie pozwala uznać, że powódka skutecznie odstąpiła od umowy sprzedaży. W konsekwencji umowa kredytu łącząca strony pozostaje w mocy, zaś powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Na rozprawie w dniu 13 stycznia 2020 r. Sąd oddalił wniosek pozwanego o przekazanie sprawy do Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W.. Dochodzone niniejszym pozvem roszczenie miało swoje źródło w czynności bankowej, a zatem podstawę właściwości przemiennej sądu właściwego dla miejsca zamieszkania powódki stanowił art. 37² k.p.c. Jednocześnie Sąd oddalił wniosek pozwanego o przypozwanie P. J. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) z uwagi na jego niedopuszczalność w postępowaniu uproszczonym

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka C. B. (1) w dniu 25 września 2018 roku, w odpowiedzi na telefoniczne zaproszenie, wzięła udział w pokazie artykułów gospodarstwa domowego. Na początku pokazu wszyscy obecni (ok. 20-30 osób) zostali poinformowani o możliwości odstąpienia od zawartych umów w terminie dwóch tygodni.

(**dowód:** zeznania powódki C. B. (1), k. 76-77)

Po zakończeniu pokazu C. B. (1) zawarła umowę sprzedaży nr (...) z P. J. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą (...), na mocy której sprzedająca P. J. zobowiązała się przenieść własność i wydać kupującej – powódce – rzeczy, tj. zestaw G., składający się z N. masażera o cenie brutto 2.998 zł, 17 sztuk naczyń Silver o cenie brutto 1 zł oraz patelni o cenie brutto 1 zł, a kupująca – powódka – zobowiązała się rzeczy odebrać i zapłacić sprzedającej cenę.

(**dowód:** umowa sprzedaży, umowa kredytu k. 12-15)

Umowa sprzedaży została podpisana własnoręcznie przez powódkę. W umowie wskazano, że zakup stanowi sprzedaż w systemie ratalnym w N. Banku i obejmuje 48 rat wraz z odsetkami w kwocie 89,42 zł. W umowie wskazano również, że kupujący w całości akceptuje postanowienia umowy sprzedaży oraz podpisem pod niniejszą umową poświadcza, że zapoznał się i akceptuje warunki umowy sprzedaży zawarte na odwrocie, które stanowią integralną część umowy. W pkt 1.14 warunków sprzedaży kupujący oświadczył, że przed zawarciem umowy został poinformowany o prawie odstąpienia od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa w terminie czternastu dni wynikającym z art. 27 ustawy o prawach konsumenta. W końcowej części warunków sprzedaży został umieszczony formularz odstąpienia od umowy z informacją, iż należy go wypełnić i odesłać na wskazany w nim adres tylko w przypadku chęci odstąpienia od umowy.

(**dowód:** umowa sprzedaży, k. 12-15)

Przy zawieraniu umowy sprzedająca P. J. odebrała od C. B. (1) informacje o wysokości dochodów oraz posiadanych zobowiązaniach i zweryfikowała zdolność kredytową powódki we współpracujących ze sprzedającym instytucjach finansowych. Powódka miała świadomość, że dokonuje zakupu towaru na raty. Jednocześnie uiściła ona na miejscu kwotę 100 zł tytułem części ceny sprzedaży.

(**dowód:** zeznania powódki C. B. (2), k. 76-77)

Wraz z zawarciem umowy sprzedaży C. B. (1) zawarła (za pośrednictwem P. J.) z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę nr (...) o udzielenie kredytu na zakup towarów i usług. Kwota kredytu wynosiła 3.890,64 zł i składały się na nią: kwota przeznaczona na zakup towarów, tj. 2.900 zł oraz kwota kredytowanej prowizji w wysokości 990,64 zł. Umowa została zawarta na okres 48 miesięcy, zaś należność miała być spłacana w 48 miesięcznych ratach w wysokości 89,42 zł. Również i ta umowa została podpisana własnoręcznie przez powódkę.

(**dowód:** umowa, k. 16-17v.)

P. J. była osobą upoważnioną do zawierania umów w imieniu (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W..

(okoliczność bezsporna, a nadto **dowód:** pełnomocnictwa k. 44-46)

Powódka pismem datowanym na dzień 24 października 2018 roku złożyła wobec sprzedającego oświadczenie o odstąpieniu od umowy sprzedaży z dnia 25 września 2018 roku, przesyłając je jednocześnie do wiadomości (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.. Oświadczenie to zostało uznane za bezskuteczne – ze względu na fakt, że zostało złożone po przepisany prawem terminie – zarówno przez sprzedającego, jak i przez pozwanego.

(**dowody:** oświadczenie o odstąpieniu, k. 19; pismo z dnia 29.10.2018r, k.20; pismo z dnia 21.11.2018r. k. 21)

C. B. (1) regularnie spłaca raty kredytu, którego dotyczy niniejsze postępowanie. Utrzymuje się ona z emerytury w kwocie 1.710 zł, którą w całości wydaje na życie. Choruje na serce i nadciśnienie. Na leki wydaje ok. 200 zł miesięcznie, zaś na czynsz na mieszkanie kwotę 557 zł.

(**dowód:** przesłuchanie powódki C. B. (1), k. 77)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie bezspornych twierdzeń stron postępowania oraz przedłożonych przez nie dokumentów prywatnych, niekwestionowanych co do swej wiarygodności i niebudzących wątpliwości Sądu, a także w oparciu o zeznania strony powodowej.

Podkreślić należy, że zeznania powódki C. B. (1), choć nie budziły wątpliwości co do swojej wiarygodności, to jednak stały w wyraźnej sprzeczności z okolicznościami faktycznymi podnoszonymi w pozwie. W szczególności nie jest prawdą to, że powódka podpisywała umowę w przekonaniu, że nabywa towary kwotą 1 zł. Z treści zeznań powódki w

wyraźny sposób wynikało, że była ona świadoma zakupu towaru na raty, skoro rozmawiała ze sprzedawcą na temat własnej zdolności kredytowej i zdolność ta była weryfikowana w banku przed podpisaniem umowy. Nadto, o ile zgodzić należy się, że szczególne warunki sprzedaży napisane były małym drukiem, tak essentialia negotii umowy w postaci nazwy towaru oraz jego ceny wskazane były w umowie w bardzo wyraźny sposób. Umowa zawierała również czytelną informację co do tego, że jest ona powiązana ze sprzedażą w systemie ratalnym, w tym zawierała jasno określoną wysokość i ilość rat. Strona powodowa przemilczała także w pozwie, że przy zawarciu umowy uiściła kwotę 100 zł tytułem zapłaty części ceny, co ewidentnie przeczy stanowisku procesowemu powódki o wprowadzeniu w błąd co do ceny nabywanego towaru. Powyższe okoliczności skłoniły Sąd do uznania za niewiarygodne twierdzeń powódki, iż wręczony jej przez kuriera masażer miał stanowić upominek od sprzedawcy. Towar ten został wyraźnie wymieniony w umowie sprzedaży podpisanej przez powódkę, zaś z całokształtu okoliczności sprawy, w szczególności z zeznań samej powódki, wynika, że miała ona świadomość treści zawieranych umów. Niezależnie od tego podkreślić należy, że podstawą powództwa była twierdzenie strony powodowej, że nie została ona pouczona o prawie do odstąpienia od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa w terminie 14 dni. Tymczasem, niezależnie od treści podpisanych dokumentów, powódka sama wskazała, że pokaz rozpoczął się od przekazanej wszystkim informacji o prawie do odstąpienia od zawartych umów w terminie 14 dni. W tych okolicznościach niniejsze powództwo oceniać należy, zdaniem Sądu, jako próbę wycofania się przez powódkę z pochopnie podjętej decyzji o zakupie, która to próba nie ma oparcia w przepisach prawa, o czym szerzej w części prawnej wyводу.

Materialnoprawną podstawę powództwa stanowił art. 189 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie obowiązuje ugruntowane stanowisko, iż decydujący dla korzystania z formy powództwa o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego jest interes prawny powoda. Żaden z przepisów prawa nie definiuje tego pojęcia. W orzecznictwie wskazuje się, że interes prawny istnieje, gdy istnieje niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Interes prawny zachodzi zatem nie tylko wtedy, gdy dotyczy obecnych stosunków prawnych i praw ale dotyczy także przyszłych lub prawdopodobnych stosunków prawnych. Może on wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, jak i zapobiegać temu zagrożeniu (por. m.in.: uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2006 r., III CZP 106/05, OSNC 2006 r., Nr 10, poz. 160, Biul. SN 2006 r., Nr 3, poz. 6, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 r., III CZP 121/13, OSNC 2015 r., Nr 2, poz. 15, Biul. SN 2014 r., Nr 3, poz. 6). Najogólniej ujmując, interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. dotyczy szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych i może wynikać z ich naruszenia lub zmierzać do zapobieżenia temu naruszeniu. Ocena jego istnienia powinna być dokonywana przez pryzmat skutków, jakie ewentualny wyrok uwzględniający powództwo mogłyby wywrzeć w sferze prawnej powoda. W tym kontekście interes prawny należy rozumieć jako stan, w którym po pierwsze, nie istnieje inny środek prawny, przy użyciu którego powód uzyskać może skuteczną ochronę prawną, a po drugie, orzeczenie ustalające wydane w oparciu o art. 189 k.p.c. taką skuteczną ochronę prawną powodowi zapewni. Innymi słowy, jeżeli powództwo o ustalenie istnienia prawa jest jedynym możliwym środkiem jego ochrony, powód ma interes prawny w żądaniu ustalenia.

Interes prawny powoda musi istnieć obiektywnie. Ciężar jego wykazania spoczywa na powodzie (art. 6 k.c.). Interes prawny w sprawie o ustalenie istnienia stosunku prawnego lub prawa nie decyduje wprost o zasadności powództwa, a jedynie warunkuje możliwość badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, że dany stosunek prawny lub prawo istnieje.

W sprawie o ustalenie powód musi udowodnić, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między stronami sporu lub zapobiegnie jego powstaniu w przyszłości. Charakter przesłanki interesu prawnego powoduje, że jego brak skutkuje oddaleniem powództwa.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należało, iż warunkiem uzyskania ochrony przez stronę powodową było wykazanie przez nią konkretnego interesu prawnego w żądaniu ustalenia stosunku prawnego lub prawa. Sąd podzielił stanowisko strony powodowej, że taki interes w niniejszej sprawie

zachodził. Między stronami istniała bowiem niepewność co do istnienia łączącego je stosunku prawnego, ze względu na odmienną ocenę oświadczenia powódki o odstąpieniu od umowy sprzedaży, z czym bezpośrednio wiązał się byt prawny umowy o kredyt zawartej ze stroną pozwaną. W myśl bowiem art. 57 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim jeżeli konsument skorzystał z przyznanego mu, na podstawie odrębnych przepisów, prawa do odstąpienia od umowy na nabycie określonego towaru lub usługi, to odstąpienie konsumenta od tej umowy jest skuteczne także wobec umowy o kredyt wiązany.

Istota niniejszego sporu sprowadzała się więc do oceny skuteczności oświadczenia powódki o odstąpieniu od umowy sprzedaży, które to oświadczenie złożone zostało z przekroczeniem 14-dniowego terminu wyznaczonego przez art. 27 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (dalej: ustawa). Ocena skuteczności odstąpienia zależna była od ustalenia, czy powódka została pouczona o prawie do odstąpienia od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa w terminie 14 dni, a w konsekwencji czy przysługiwało jej prawo do odstąpienia od umowy w terminie 12 miesięcy od dnia upływu dwutygodniowego terminu do odstąpienia. Zgodnie bowiem z art. 29 ust. 1 ustawy jeżeli konsument nie został poinformowany przez przedsiębiorcę o prawie odstąpienia od umowy, prawo to wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia upływu terminu, o którym mowa w art. 27 ustawy.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozostawiał żadnych wątpliwości, że powódka została pouczona o uprawnieniu do odstąpienia od umowy. Pouczenie to zostało wprost wskazane w treści umowy sprzedaży (pkt 1.14). Nadto powódka sama podniosła, że przed zawarciem umowy wszystkim osobom uczestniczącym w pokazie została przekazana informacja o treści omawianego uprawnienia.

Strona powodowa podnosiła, że okoliczności, które towarzyszyły zawarciu umów znacznie utrudniały, a wręcz uniemożliwiały zapoznanie się z ich treścią. Zaznaczyć należy, że fakt niezapoznania się z umową przez powódkę przy jej podpisywaniu nie ma żadnego wpływu na związanie jej treścią. W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że ten, kto podpisuje dokument umowy bez uprzedniego zapoznania się z jego treścią, składa oświadczenie woli odpowiadające treści dokumentu. Dotyczy to zarówno sytuacji, w której składający podpis nie ma żadnego wyobrażenia o treści dokumentu, jak i sytuacji, w której jego wyobrażenie o treści dokumentu jest niezgodne z rzeczywistą treścią dokumentu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 8 grudnia 1999 r., I ACa 661/99, (...) 2004/3-4/107). Na marginesie zauważyć należy, że nie może być mowy o wprowadzeniu powódki w błąd co do treści dokumentu w sytuacji, gdy umowa co do jej najistotniejszych warunków skonstruowana została w zwięzły, jasny i przejrzysty sposób.

W świetle powyższych okoliczności oświadczenie powódki o odstąpieniu od umowy, jako złożone po upływie 14-dniowego terminu wynikającego z art. 27 ustawy, uznać należało za nieskuteczne. Brak było więc podstaw do uznania, by stosunek prawny wynikający z zawartej między stronami umowy kredytu nie istniał. Skutkowało to oddaleniem powództwa na podstawie art. 6 k.c. jako nieudowodnionego.

W przedmiocie kosztów procesu, Sąd orzekł o odstąpieniu od obciążenia nimi powódki na podstawie art. 102 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Zwrócić należy uwagę, że powódka jest osobą w podeszłym wieku, z licznymi problemami zdrowotnymi, utrzymującą się wyłącznie z renty w kwocie 1.710 zł, która w całości wydaje na utrzymanie się. W tych okolicznościach obowiązek uiszczenia kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 917 zł mógłby stanowić zbyt duże obciążenie dla strony powodowej, a w szczególności skutkować brakiem możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Wobec powyższego Sąd uznał za zasadne odstąpienie od obciążania powódki kosztami procesu.

Sygn. akt XIV C 934/19 upr.

ZARZĄDZENIE

Dnia 2 lutego 2020 roku

1. odnotować w rep. C i w kontrolce uzasadnień;
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron;
3. akta przedłożyć z wpływem lub za 21 dni z zpo

(...)(...)